

Návrh státního závěrečného účtu České republiky za rok 2023

Sešit D

Zpráva o stavu a vývoji státních finančních aktiv a státních záruk

Obsah

I. Základní tendence vývoje státních finančních aktiv a pasiv.....	1
II. Stav a vývoj státních finančních aktiv.....	3
1 Operace na bankovních depozitních účtech SFA.....	3
2 Státní zahraniční pohledávky	7
3 Majetkové účasti státu	9
3.1 Účasti u mezinárodních finančních institucí a zahraničních společností.....	9
3.2 Majetkové účasti u tuzemských společností	11
4 Státní půjčky, návratné finanční výpomoci a jiné tuzemské pohledávky státu	12
III. Přehled o stavu a vývoji státních záruk.....	13
1 Standardní státní záruky	13
2 Nestandardní státní záruky.....	13
3 Ručení ze zákona.....	13
4 Záruky související s mechanismem ESM a EFSM	14
5 Aval směnek, vystavených ČNB	14
IV. Tabulkové přílohy.....	15

Seznam zkratk

ČNB	Česká národní banka
ČSOB	Československá obchodní banka
IBRD	Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj
IDA	Mezinárodní asociace pro rozvoj
IFC	Mezinárodní finanční korporace
MBHS	Mezinárodní banka hospodářské spolupráce
MIB	Mezinárodní investiční banka
MF	Ministerstvo financí
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
NFV	návratná finanční výpomoc
OSFA	Operace státních finančních aktiv
p. a.	per annum
p. b.	procentní bod
SDD	Střednědobé a dlouhodobé státní dluhopisy
SFA	Státní finanční aktiva
SÚRAO	Správa úložišť radioaktivních odpadů
VPS	Všeobecná pokladní správa

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Vývoj státních finančních aktiv a pasiv (mld. Kč)	1
Tabulka č. 2: Příjmové a výdajové operace korunových účtů SFA (mil. Kč)	4
Tabulka č. 3: Vývoj a struktura celkových stavů státních zahraničních pohledávek (mil. Kč)	7
Tabulka č. 4: Změny ve stavech vládních pohledávek vůči zahraničí (mil. Kč)	8
Tabulka č. 5: Změny ve stavech převzatých zahraničních pohledávek (mil. Kč)	8
Tabulka č. 6: Změny ve stavech pohledávek za deblokátory zahraničních pohledávek (mil. Kč)	8
Tabulka č. 7: Stav splaceného kapitálu a jejich změny (mil. Kč)	9
Tabulka č. 8: Stav celkového upsaného kapitálu a jejich změny (mil. Kč)	10
Tabulka č. 9: Závazky z nesplacené části upsaného kapitálu (mil. Kč)	11
Tabulka č. 10: Účast u tuzemských společností ve správě Ministerstva financí (mil. Kč)	11
Tabulka č. 11: Účast u tuzemských společností ve správě MF a dalších resortů (mil. Kč)	11
Tabulka č. 12: Pohledávky státu z realizovaných státních záruk (mil. Kč)	13

Seznam grafů

Graf č. 1: Vývoj rozložení držby státních dluhopisů v roce 2023 (mil. Kč)	2
Graf č. 2: Vývoj prostředků jaderného účtu (mil. Kč)	5
Graf č. 3: Vývoj výnosů z investování na jaderném účtu (mil. Kč)	6
Graf č. 4: Vývoj krátkodobých úrokových sazeb (% p.a.)	6

I. Základní tendence vývoje státních finančních aktiv a pasiv

Vývoj státních finančních aktiv a pasiv vymezených § 36 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „rozpočtová pravidla“) charakterizují za rok 2023 následující údaje:

Tabulka č. 1: Vývoj státních finančních aktiv a pasiv (mld. Kč)

	Stav k		Změna za rok 2023	Struktura %	
	31.12.2022	31.12.2023		31.12.2022	31.12.2023
Prostředky státu na běžných bankovních účtech SFA	111,9	15,3	-96,6	41,8	4,3
Pohledávky státu vůči zahraničí vč. pohledávek z deblokací	15,6	19,6	4,1	5,8	5,5
Pohledávky státu vůči tuzemsku	76,9	42,8	-34,2	28,8	12,0
Majetkové účasti státu u zahraničních a tuzemských společ.	60,9	58,4	-2,5	22,8	16,5
Cenné papíry v držbě státu ¹	2,3	218,8	216,5	0,9	61,7
Ostatní finanční aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Státní finanční aktiva celkem	267,6	354,9	87,3	100,0	100,0
Emise státních dluhopisů na domácím trhu	2 604,7	2 958,7	354,0	87,5	92,7
Přijaté úvěry	137,8	147,4	9,5	4,6	4,6
Emise státních dluhopisů na zahraničních trzích	5,1	4,7	-0,4	0,2	0,1
Přijaté zápůjčky	147,1	0,0	-147,1	4,9	0,0
Nesplacená část upsaného kapitálu	80,5	79,5	-1,0	2,7	2,5
Jiné	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Státní finanční pasiva celkem	2 975,3	3 190,4	215,1	100,0	100,0

¹ SDD v portfoliu jaderného účtu ve výši 2,3 mld. Kč k 31. 12. 2022 a 1,4 mld. Kč k 31. 12. 2023 nejsou zahrnuty do státních finančních pasiv

Zdroj: MF

Dlouhodobá tendence meziročního poklesu vykazovaného stavu státních finančních aktiv se zastavila v roce 2018 a od té doby tento stav převážně roste. V průběhu roku 2023 došlo oproti předchozímu roku k poměrně výraznému nárůstu na hodnotu 354,9 mld. Kč, což představovalo zvýšení o 87,3 mld. Kč. V roce 2023 došlo rovněž k růstu vykazovaného stavu státních finančních pasiv. K 31. 12. 2023 činil stav státních finančních pasiv 3 190,4 mld. Kč, tedy o 215,1 mld. Kč více oproti roku 2022.

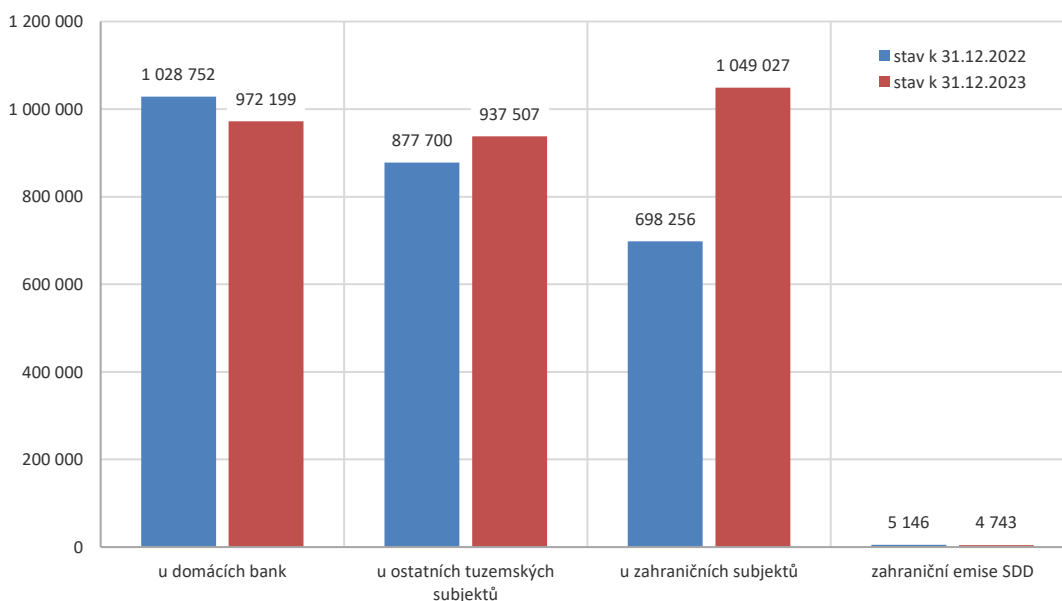
V roce 2023 měl zásadní vliv na zvýšení celkového stavu státních finančních pasiv vývoj závazků ze státních dluhopisů prodaných na domácím trhu, kde nárůst o 354,0 mld. Kč, respektive o 13,6 % znamenal zvýšení celkového stavu na 2 958,7 mld. Kč. Nárůst se přitom týkal nejen střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů prodaných na domácím trhu a státních pokladničních poukázek, ale i státních dluhopisů určených pro občany, jejichž stav vzrostl v důsledku vydání nových tranší ve formě reinvestic výnosů. Držba emisí státních dluhopisů přitom ve stejném období výrazně vzrostla u zahraničních subjektů (o 350,8 mld. Kč), méně pak u tuzemských nebankovních subjektů (o 59,8 mld. Kč). Naopak u tuzemských bank držba těchto emisí státních dluhopisů klesla, když v průběhu prosince 2023 byly ve větším rozsahu realizovány převody státních dluhopisů zejména v rámci repo obchodů uzavíraných mezi sektorem tuzemských bank a sektorem zahraničních subjektů, přičemž se primárně jednalo o převody v rámci jednotlivých finančních skupin (o 56,6 mld. Kč). Zadluženost z emisí státních dluhopisů vydaných na zahraničních trzích klesla v důsledku kurzových rozdílů o 0,4 mld. Kč, a na konci roku 2023 tak činila 4,7 mld. Kč.

V průběhu roku 2023 byly přijaty nové tranše úvěrů od Evropské investiční banky v celkové výši 12,5 mld. Kč a zároveň se uskutečnily řádné splátky a rovněž splátky před datem splatnosti úvěrů přijatých od Evropské investiční banky v celkové výši 6,0 mld. Kč. Dále v důsledku kurzových rozdílů došlo ke zvýšení korunové hodnoty úvěrů přijatých od Evropské investiční banky o 74 mil. Kč. Celkem se tak hodnota úvěrů přijatých od Evropské investiční banky v průběhu roku 2023 zvýšila z 22,1 mld. Kč na 28,7 mld. Kč. Na začátku roku 2023 dosahovala korunová hodnota úvěru přijatého od Rozvojové banky Rady Evropy určeného na financování výdajů spojených s pandemií koronaviru SARS-CoV-2 výše 7,2 mld. Kč. V důsledku kurzových rozdílů došlo ke zvýšení korunové hodnoty tohoto úvěru o 183 mil. Kč a na konci roku 2023 tak činila tato hodnota 7,4 mld. Kč. Na začátku roku 2023 činila korunová hodnota zápůjček z titulu finanční pomoci z nástroje na podporu zmírnění rizik nezaměstnanosti v mimořádné situaci v důsledku rozšíření onemocnění covid-19 (dále též

„SURE“) 108,5 mld. Kč. V důsledku kurzových rozdílů došlo ke zvýšení korunové hodnoty těchto zápůjček o 2,7 mld. Kč a na konci roku 2023 tak činila tato hodnota 111,3 mld. Kč. Korunová hodnota všech přijatých úvěrů tak ke konci roku 2023 činila 147,4 mld. Kč.

V průběhu roku 2023 byly splaceny krátkodobé zápůjčky v podobě depozitních operací denominovaných v cizích měnách uzavřených přes konec roku 2022 za účelem krátkodobého krytí cizoměnové potřeby financování České republiky. Ke konci roku 2023 byla korunová hodnota těchto krátkodobých zápůjček nulová. Snížení stavu závazků z nesplacené části upsaného kapitálu u mezinárodních finančních institucí v celkovém rozsahu o 1,0 mld. Kč bylo determinováno zejména tím, že Česká republika ukončila dne 26. ledna 2023 členství v Mezinárodní bance hospodářské spolupráce a dne 27. ledna 2023 členství v Mezinárodní investiční bance.

Graf č. 1: Vývoj rozložení držby státních dluhopisů v roce 2023 (mil. Kč)

Zdroj: MF

V roce 2023 se celková korunová výše státního dluhu zvýšila o 216,1 mld. Kč, respektive o 7,5 %, a dosáhla hodnoty 3 110,9 mld. Kč, přičemž vnitřní státní dluh vzrostl o 352,8 mld. Kč a korunová hodnota vnějšího státního dluhu se snížila o 136,8 mld. Kč. Podíl vnějšího dluhu na celkovém státním dluhu se zároveň snížil na hodnotu ve výši 4,9 %.

Na straně státních finančních aktiv (dále také „SFA“) došlo ke snížení stavu peněžních prostředků státu uložených na korunových i cizoměnových bankovních účtech SFA, a to o cca 96,6 mld. Kč. Ke snížení rovněž došlo u pohledávek vůči tuzemsku, a to zejména z titulu úvěrů poskytnutých dle § 35 odst. 5 rozpočtových pravidel. Oproti tomu u pohledávek státu vůči zahraničí došlo k nárůstu o 4,1 mld. Kč. Majetkové účasti státu u tuzemských a zahraničních společností vykázaly pokles o 2,5 mld. Kč. V případě cenných papírů z finančního investování peněžních prostředků soustředěných na jaderném účtu došlo ke snížení stavu státních dluhopisů držených v portfoliu jaderného účtu na 1,4 mld. Kč a současně zvýšení stavu cenných papírů přijatých jako předmět zajištění – kolaterál při krátkodobém investování formou reverzních repo operací uzavřených přes konec roku 2023 (38,6 mld. Kč).

Celkový nárůst stavu tuzemských cenných papírů držených Ministerstvem financí z finančního investování volných peněžních prostředků souhrnného účtu státní pokladny (cenné papíry, přijaté jako předmět finančního zajištění - kolaterál při finančním investování disponibilní likvidity státní pokladny) a stavu pohledávek z investování formou depozit na bankovních účtech vedených u jiných peněžních ústavů byl vykázán ve výši 178,8 mld. Kč. V tom není zahrnut přijatý kolaterál a pohledávky z depozitních operací do výše odpovídající celkovému stavu peněžních prostředků na platebních účtech SFA, a to z důvodu zamezení rizika dvojího započtení obou těchto kategorií s peněžními prostředky vedenými na účtech SFA. Na zvláštním

účtu rezervy důchodového pojištění je finanční investování pozastaveno a od roku 2012 jsou veškeré disponibilní prostředky zapojeny do řízení likvidity v rámci souhrnného účtu státní pokladny.

Celkově došlo na straně SFA k růstu o 87,3 mld. Kč.

II. Stav a vývoj státních finančních aktiv

1 Operace na bankovních depozitních účtech SFA

Vývoj státních finančních aktiv ve formě **peněžních prostředků uložených na bankovních účtech** u České národní banky lze v roce 2023 charakterizovat takto:

- Prostředky na běžných bankovních účtech SFA měly z části charakter korunových netermínovaných vkladů. Stav těchto korunových depozit, které tvoří jednu ze základních složek souhrnného účtu státní pokladny, dosáhl na konci roku 2023 úroveň 11,5 mld. Kč, což představuje 75,2 % celkového stavu bankovních depozit SFA. Pokud jde o prostředky na cizoměnových účtech SFA, byl k 31. 12. 2023 na účtu pro řízení státního dluhu vedeném v EUR vykázán zůstatek ve výši 153,2 mil. EUR (tj. cca 3,8 mld. Kč).
- Prakticky veškeré příjmové, výdajové a částečně i financující operace prováděné na korunových depozitních účtech SFA se od roku 2001 staly součástí operací státního rozpočtu, a to převážně rozpočtové kapitoly Operace státních finančních aktiv (OSFA), zčásti též rozpočtové kapitoly Státní dluh (operace řízení likvidity státní pokladny a státního dluhu). Prostředky na depozitních účtech SFA (resp. použití těchto prostředků z minulých let) jsou tak vedle prostředků z emisí státních dluhopisů a příp. prostředků z úvěrů přijatých od zahraničních finančních institucí zapojovány do financování schodku státního rozpočtu.
- Financování salda příjmů a výdajů rozpočtové kapitoly OSFA je prováděno z účtů SFA, které kromě toho kryjí též přesuny z kapitoly OSFA do jiných rozpočtových kapitol formou rozpočtových opatření a jejichž rozsah v roce 2023 činil 250,1 mil. Kč.
- Od roku 2017 jsou v souladu se zákonem č. 263/2016 Sb., atomový zákon, (dále „atomový zákon“) prostředky uvolňované na financování činnosti Správy úložišť radioaktivních odpadů (SÚRAO) rozpočtovány přímo v kapitole 322 - MPO a kryty z prostředků SFA (z jaderného účtu). V roce 2023 bylo uvolněno celkem 584,4 mil. Kč.
- Obdobně jako v předchozích letech nebyly ani v roce 2023 peněžní prostředky účtů SFA zapojeny k finančnímu krytí poskytnutých státních půjček, neboť čerpání nových státních půjček nebylo v kapitole OSFA rozpočtováno.
- Finanční investování dočasně volných prostředků na účtech SFA se v roce 2023 přímo týkalo pouze jaderného účtu, zřízeného podle atomového zákona. Rozsah průběžného krátkodobého finančního investování prostředků jaderného účtu postupně dosáhl celkové částky cca 588,6 mld. Kč. Stav cenných papírů držených v portfoliu z titulu finančního investování byl ke konci roku 2023 na úrovni 40,0 mld. Kč, z toho činí 1,4 mld. Kč jmenovitá hodnota střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů a 38,6 mld. Kč kolaterál z krátkodobého investování formou reverzních repo operací uzavřených přes konec roku 2023. Disponibilní prostředky na účtu Rezervy důchodového pojištění nebyly samostatně investovány na finančním trhu, ale byly zapojeny do řízení likvidity státu v rámci souhrnného účtu státní pokladny.
- Podrobnější přehled o příjmových a výdajových operacích realizovaných v roce 2023 na korunových bankovních účtech SFA v porovnání se schváleným rozpočtem a skutečností za rok 2022 je uveden v tabulkové příloze části tohoto sešitu v tabulce č. 2. Shrnující pohled na příjmové a výdajové operace korunových účtů SFA podává následující tabulka:

Tabulka č. 2: Příjmové a výdajové operace korunových účtů SFA (mil. Kč)

	Skutečnost 2022	Rozpočet 2023	Skutečnost 2023	Plnění rozpočtu (%)	Index 2023/2022
Příjmy z operací na účtech SFA celkem	14 273,2	2 611,5	30 534,8	-	213,9
příjmové operace kapitoly OSFA	3 847,1	2 611,5	4 693,9	179,7	122,0
ostatní příjmové operace SFA	10 426,2	0,0	25 840,9	-	247,8
Výdaje z operací na účtech SFA celkem	44 956,5	1 162,6	21 157,7	-	47,1
výdajové operace kapitoly OSFA	2,1	195,0	2,1	1,1	97,0
přesuny z OSFA do jiných rozpočtových kapitol	18 700,8	185,0	250,1	135,2	1,3
výdaje na činnost SÚRAO hrazené z jaderného účtu	555,6	782,6	584,4	74,7	105,2
ostatní výdajové operace SFA	25 697,9	0,0	20 321,1	-	79,1
Saldo příjmů a výdajů z operací SFA celkem	-30 683,2	1 448,9	9 377,1	-	-30,6
za kapitolu OSFA včetně přesunů	-14 855,8	2 231,5	4 441,7	199,0	-29,9

Zdroj: MF

Schválený rozpočet, dle zákona č. 449/2022 Sb., zákon o státním rozpočtu České republiky na rok 2023, stanovil saldo příjmů a výdajů kapitoly OSFA (včetně transferů do jiných rozpočtových kapitol) ve výši 2 231,5 mil. Kč.

U operací za kapitolu OSFA včetně transferů došlo v roce 2023 na rozdíl od roku 2022 k převaze příjmů nad výdaji, a to ve výši cca 4 441,7 mil. Kč, což představovalo plnění schváleného rozpočtu v tomto ukazateli na 199 %.

Příjmové operace kapitoly OSFA dosáhly v roce 2023 výše 4 693,9 mil. Kč, tj. 179,7 % schváleného rozpočtu. Na tomto výsledku se podílelo zejména překročení nedaňových příjmů. Rozpočtované příjmy u výnosů z finančního investování na jaderném účtu byly překročeny o 1 787,6 mil. Kč. Vysoké plnění je ovlivněno vysokými základními úrokovými sazbami stanovenými ze strany České národní banky. Příjmy z inkasovaných dividend byly rovněž vyšší než rozpočtované, a to o 271,8 mil. Kč.

Přímé výdaje kapitoly OSFA rovněž nedosahovaly objemů rozpočtovaných na rok 2023 a úhrnem představovaly částku 2,1 mil. Kč. Tuto částku tvořily výhradně uhrazené poplatky související se službami poskytovanými v rámci správy cenných papírů. U několika výdajových položek rozpočtovaných v kapitole OSFA došlo realizací příslušných rozpočtových opatření k přenesení oprávnění čerpat prostředky SFA do jiných kapitol v celkové výši 250,1 mil. Kč.

Komentář k příjmovým a výdajovým operacím kapitoly OSFA, jakož i k uvolňování účelově určených prostředků SFA na krytí výdajů realizovaných v jiných rozpočtových kapitolách je uveden v příslušném kapitole sešitu státního závěrečného účtu.

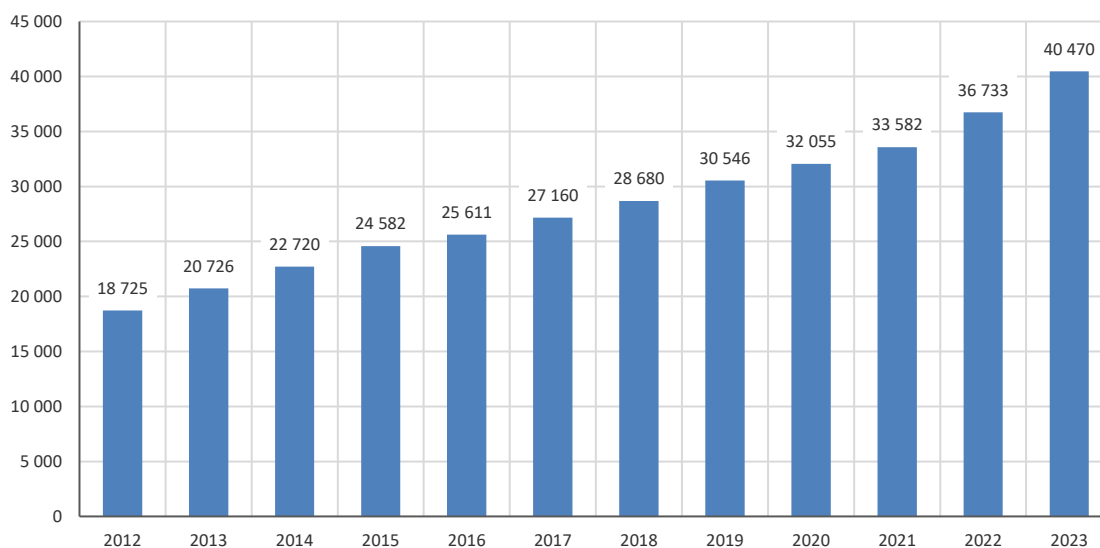
Pokud jde o ostatní příjmové a výdajové operace na účtech SFA, po zahrnutí výdajů z jaderného účtu na činnost SÚRAO (584,4 mil. Kč) bylo dosaženo přebytkového salda z těchto operací ve výši cca 4 935,3 mil. Kč. Podrobnější přehled o peněžních prostředcích a operacích na korunových bankovních účtech SFA v roce 2023 v členění podle hlavních bloků i jednotlivých účtů SFA je uveden v tabulkové příloze tohoto sešitu v tabulce č. 3.

Investování peněžních prostředků souhrnných účtů státní pokladny probíhalo obdobně jako v minulých letech na účtech řízení likvidity státní pokladny. V průběhu roku 2023 byly provedeny krátkodobé investice s použitím kolaterálu v podobě poukázek České národní banky a střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů. Celkové příjmy z těchto operací činily 23 325,2 mil. Kč. Celkový příjem ze zápůjček a úvěrů poskytnutých v souladu s § 35 odst. 5 rozpočtových pravidel v roce 2023 činil 2 688,5 mil. Kč. Peněžní plnění nahrazující úrok činilo v roce 2023 celkem 783,0 mil. Kč. Úročením zůstatků běžných účtů bylo dosaženo příjmu 16,0 mil. Kč. Úrokové výdaje za krátkodobé výpůjční operace v cizí měně realizované za kladné sazby činily 1 675,3 mil. Kč. Celkové čisté příjmy z těchto operací činily 246,3 mil. Kč. Příjmy ze zápůjček státních dluhopisů činily 5,0 mil. Kč. Čisté příjmy z devizových swapů byly v roce 2023 nulové. Celkové čisté úrokové příjmy z operací v rámci řízení likvidity státní pokladny a z operací se záporným výnosem dosáhly v roce 2023 výše 23 576,5 mil. Kč, což oproti roku 2022 představuje nárůst o 965,5 mil. Kč.

Investování prostředků na jaderném účtu SFA probíhalo ve sledovaném období výhradně do krátkodobých instrumentů finančního trhu. Volné peněžní prostředky byly průběžně investovány v celkovém objemu 588,6 mld. Kč, a to formou reverzních repo operací se zajištěním poukázkami České národní banky.

Celkový stav státních dluhopisů držených v portfoliu jaderného účtu se oproti závěru roku 2022, kdy byl ve výši 2,3 mld. Kč (ve jmenovité hodnotě), snížil na 1,4 mld. Kč k 31. 12. 2023, neboť k 18. 4. 2023 došlo ke splacení Dluhopisu České republiky, 2011–2023, VAR %. Původně převažující podíl střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů, který se až do konce roku 2013 zvolna zvyšoval, se od roku 2014 začal postupně snižovat, a to na úkor rostoucího podílu krátkodobého investování formou reverzních repo operací. Pozastaveny zůstaly v roce 2023 nové nákupy střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů do portfolia jaderného účtu, od roku 2013 je pak zcela utlumen rovněž nákup státních pokladničních poukázek.

Graf č. 2: Vývoj prostředků jaderného účtu (mil. Kč)

Zdroj: MF

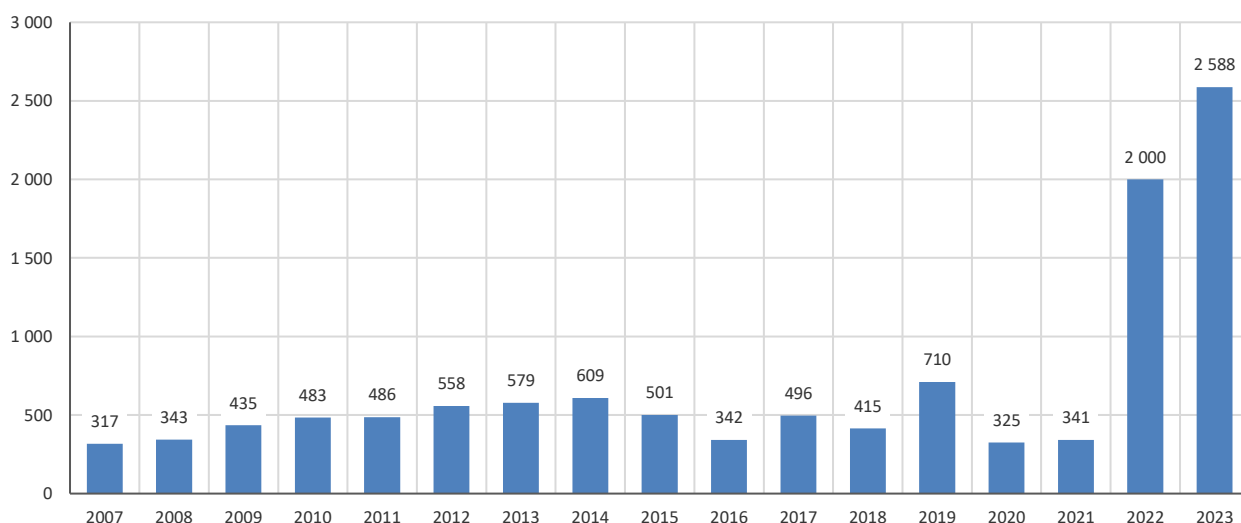
Z grafu je zřejmý postupný nárůst celkových prostředků jaderného účtu až na hodnotu 40 469,6 mil. Kč (státní dluhopisy o celkové jmenovité hodnotě 1 400 mil. Kč jsou zahrnuty v pořizovací ceně 1 706,6 mil. Kč, tj. se zohledněním realizovaných premií/diskontů).

Portfolio jaderného účtu k 31. 12. 2023 bylo kromě výše zmíněných státních dluhopisů tvořeno peněžními prostředky na bankovním účtu (132,9 mil. Kč) a kolaterálem při krátkodobém investování formou reverzních repo operací uzavřených přes konec roku 2023 (38,6 mld. Kč). V závěru roku 2023 nebyly realizovány žádné zápůjčky cenných papírů (střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů) z portfolia jaderného účtu.

Za rok 2023 bylo dosaženo celkových výnosů inkasovaných na jaderný účet ve výši cca 2 587,6 mil. Kč. Z této částky připadá 106,9 mil. Kč na výnosy z ročních kuponů střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů, držených v portfoliu jaderného účtu v celkové jmenovité hodnotě 2 300 mil. Kč. Zbývající výnosy ve výši 2 480,8 mil. Kč byly generovány z průběžného krátkodobého finančního investování volných peněžních prostředků, a to formou reverzních repo operací. Oproti roku 2022 představuje výše uvedená hodnota celkových výnosů z investování na jaderném účtu částku vyšší o cca 587,4 mil. Kč (tj. o 29 %). Důvodem nárůstu celkových výnosů oproti roku 2022 byly vysoké základní úrokové sazby stanovené ze strany České národní banky.

Inkasované výnosy z krátkodobého finančního investování vzrostly v roce 2023 oproti roku 2022 o cca 571,4 mil. Kč a inkasované kupónové výnosy vzrostly v roce 2023 o 16,0 mil. Kč.

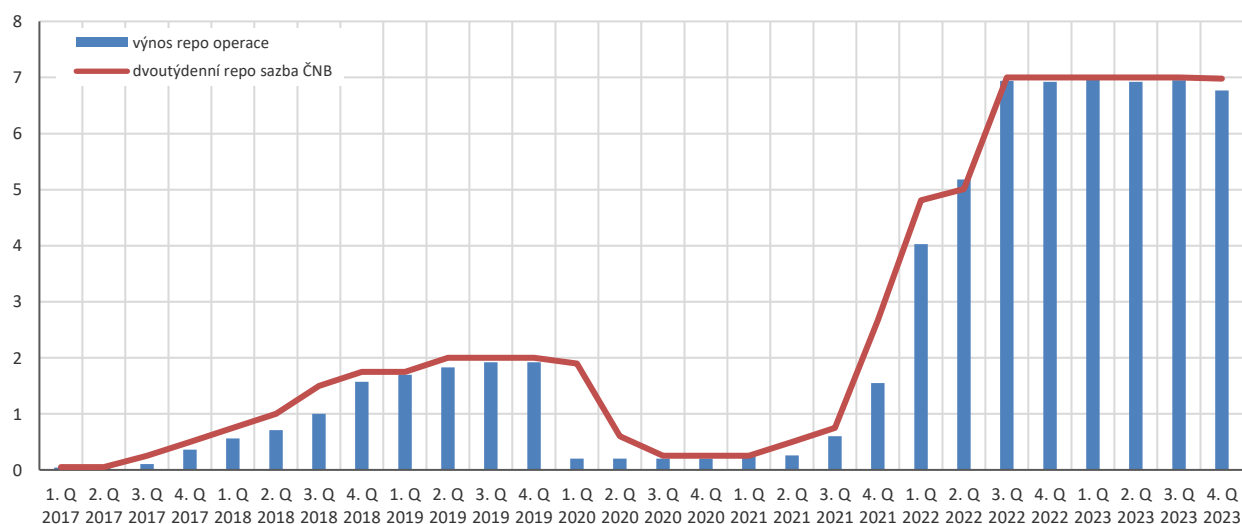
Graf č. 3: Vývoj výnosů z investování na jaderném účtu (mil. Kč)

Zdroj: MF

Vývoj výnosnosti krátkodobého finančního investování kopíruje vývoj 2T repo sazby vyhlášené Českou národní bankou. V roce 2017 došlo po předchozím období velmi nízkých sazeb k jejich opětovnému růstu, a to v srpnu 2017 (z 0,05 % p. a. na 0,25 % p. a.) a v listopadu 2017 (z 0,25 % p. a. na 0,50 % p. a.). Tato růstová tendence pokračovala i v průběhu roku 2018 (sazby vzrostly postupně až na 1,75 % p. a.) a v roce 2019, kdy se výnosnost reverzních repo operací pohybovala nejčastěji v rozmezí 1,72 % p. a. až 1,98 % p. a. (2T repo sazba vzrostla od 3. 5. 2019 na 2,0 % p. a.). V roce 2020 se do vývoje sazeb negativně promítla zhoršující se situace v souvislosti s šířením nemoci covid-19 a její dopady na ekonomiku. 2T repo sazba tak postupně klesla z únorových 2,25 % p. a. až na úroveň 0,25 % p. a. platnou od 11. 5. 2020 až do poloviny roku 2021. Výnosnost reverzních repo operací v první polovině roku 2021 oscilovala v intervalu od 0,20 % p. a. do 0,25 % p. a. Od června 2021 Česká národní banka přistoupila k postupnému zvyšování základních úrokových sazeb. K poslednímu zvýšení došlo 23. 6. 2022, a to na hodnotu 7,00 % p. a., což se projevilo i v nárůstu úrokových sazeb v rámci krátkodobého finančního investování. Sazba byla snížena na 6,75 % p. a. od 22. 12. 2023, čemuž odpovídá i mírný pokles průměrného výnosu repo operací v posledním čtvrtletí roku 2023.

Graf č. 4: Vývoj krátkodobých úrokových sazeb (% p.a.)

Zdroj: MF

V souladu s ustanovením § 36 rozpočtových pravidel byly od roku 2008 do roku 2012 investovány rovněž volné finanční prostředky uložené na zvláštním účtu rezervy pro důchodovou reformu / pro důchodové pojištění. S ohledem na charakter těchto prostředků nebylo možno realizovat investiční transakce s využitím

dlouhodobých instrumentů se splatností přesahující horizont roku 2012. V návaznosti na změnu metodiky jsou pak od roku 2012 veškeré volné peněžní prostředky ponechány ve stejném režimu jako prostředky uložené na ostatních účtech SFA. Tyto likvidní prostředky jsou součástí souhrnného účtu státní pokladny a byly investovány do krátkodobých instrumentů finančního trhu v rámci řízení likvidity, což se pozitivně odrazilo ve snížení nákladů kapitoly 396 - Státní dluh.

2 Státní zahraniční pohledávky

Podíl státních zahraničních pohledávek na celkovém stavu státních finančních aktiv se v roce 2023 snížil na 5,5 % (tj. o 0,3 p. b.), přičemž celkový stav těchto pohledávek se zvýšil o 4 071,8 mil. Kč, což představovalo zvýšení o 26,2 %. Snížení zaznamenaly pohledávky z vládních úvěrů (o 2 077,3 mil. Kč) a rovněž pohledávky za deblokátory (o 24 mil. Kč).

Nárůst celkového stavu vládních a ostatních pohledávek státu vůči zahraničí a vůči jejich deblokátorům na úroveň cca 19 634,5 mil. Kč je ovlivněn zejména změnou charakteru pohledávky za ČPP Transgas, s.p. Tato pohledávka byla dříve vedena jako tuzemská pohledávka z poskytnutých státních půjček a návratných finančních výpomocí evidovaných ve SFA, avšak od 2. pololetí 2023 je vedena jako dvě pohledávky zahraniční, část původní pohledávky za Kazachstánem a část za Ukrajinou. Ke konci roku 2023 jsou dále nově evidovány pohledávky za mezivládními organizacemi. Česká republika ukončila dne 26. ledna 2023 členství v Mezinárodní bance hospodářské spolupráce a dne 27. ledna 2023 členství v Mezinárodní investiční bance. Vzhledem k tomu, že ze strany těchto organizací dosud nedošlo k vypořádání podílu České republiky na splaceném kapitálu, byly majetkové podíly převedeny mezi pohledávky České republiky.

Jako doplňující informace bez přímého dopadu na vykazované stavy státních finančních aktiv lze uvést, že u části pohledávek, které jsou klasifikovány jako nedobytné, jsou v souladu se zákonem o účetnictví vytvářeny opravné položky. Na rozdíl od předchozích let však v roce 2023 nebyly žádné pohledávky převedeny v účetnictví Ministerstva financí na podrozvahové účty.

Tabulka č. 3: Vývoj a struktura celkových stavů státních zahraničních pohledávek (mil. Kč)

	Stav k 31.12.2022	Stav k 31.12.2023	Změna stavu za rok 2023	Z toho kurzové rozdíly
Státní zahraniční pohledávky celkem	15 562,7	19 634,5	4 071,8	-99,8
v tom:				
pohledávky z vládních úvěrů	12 962,0	10 884,8	-2 077,3	-128,5
podíl v %	83,3	55,4	-51,0	128,8
převzaté zahraniční pohledávky	2 371,7	2 395,2	23,5	27,1
podíl v %	15,2	12,2	0,6	-27,2
pohledávky za deblokátory	229,0	204,3	-24,6	1,6
podíl v %	1,5	1,0	-0,6	-1,6
pohledávky za mezivládními organizacemi	0,0	1 583,9	1 583,9	0,0
podíl v %	0,0	8,1	38,9	0,0
ostatní	0,0	4 566,3	4 566,3	0,0
podíl v %	0,0	23,3	112,1	0,0

Zdroj: MF

Změny ve stavech zahraničních pohledávek byly ovlivněny kurzovými rozdíly, připsovanými úroky, realizovanými dle příslušných smluvních dokumentů, či dalšími operacemi, jak je zřejmé z následujících přehledů, členěných dle jednotlivých bloků.

Tabulka č. 4: Změny ve stavech vládních pohledávek vůči zahraničí (mil. Kč)

	Vládní pohledávky vůči zahraničí celkem	v tom:	
		civil	speciál
Stav k 31. 12. 2022	12 962,1	4 596,5	8 365,6
Vyúčtování připsaných úroků	-1 825,7	-92,2	-1 733,5
Splátky ve prospěch příjmů státního rozpočtu	123,1		123,1
Splátky jistiny	97,5		97,5
Splátky úroků	25,6		25,6
Čisté inkaso z deblokací	0,0		
Zrušení pohledávek po dohodě s dlužníky	0,0		
Převody a jiné změny pohledávek*	0,0		
Vyúčtované kursové vlivy (+,-)	-128,5	-39,7	-88,8
Stav k 31. 12. 2023	10 884,8	4 464,5	6 420,3

Zdroj: MF

U pohledávek z vládních úvěrů, které tvoří převážnou část zahraničních pohledávek státu, došlo vlivem odpočtu úroků, splátek ve prospěch státního rozpočtu a debetních kurzových rozdílů ke snížení jejich stavu o cca 2 077,3 mil. Kč, tj. o 16,0 %. Splátky do státního rozpočtu v úhrnné částce 123,1 mil. Kč, se týkaly pravidelných splátek jistiny (97,5 mil. Kč) a úroků (25,6 mil. Kč) z Iráku, inkasovaných na základě uzavřené mezivládní dohody.

Tabulka č. 5: Změny ve stavech převzatých zahraničních pohledávek (mil. Kč)

	Převzaté zahraniční pohledávky státu celkem	v tom:	
		pohledávky v nesměnitelných a volných měnách	pohledávky ve volných měnách z titulu CDZ
Stav k 31. 12. 2022	2 371,7	1 734,3	637,4
Vyúčtování připsaných úroků			
Splátky ve prospěch příjmů státního rozpočtu	3,6	3,6	
Splátky jistiny	3,6	3,6	
Splátky úroků			
Čisté inkaso z deblokací			
Zrušení pohledávek po dohodě s dlužníky			
Převody a jiné změny pohledávek			
Vyúčtované kursové vlivy (+,-)	27,1	11,0	16,1
Stav k 31. 12. 2023	2 395,2	1 741,7	653,5

Zdroj: MF

U převzatých pohledávek došlo k jejich mírnému zvýšení o 23,5 mil. Kč, tj. o 0,9 %, což bylo v převážné míře způsobeno kurzovými vlivy. U zahraničních pohledávek převzatých od ČSOB došlo v minulosti k účetnímu převedení pohledávky za Běloruskem na Ministerstvo zahraničních věcí. Současně bylo na základě příslušné dohody zahájeno nepeněžní plnění ze strany Běloruska, které v roce 2023 bylo ve výši 3,6 mil. Kč.

Tabulka č. 6: Změny ve stavech pohledávek za deblokátory zahraničních pohledávek (mil. Kč)

	Pohledávky za deblokátory zahraničních pohledávek státu celkem	v tom:	
		za deblokátory pohledávek vůči Rusku	za deblokátory jiných zahraničních pohledávek
Stav k 31. 12. 2022	229,0	111,4	117,6
Vyúčtování připsaných úroků	-26,2		-26,2
Převod čistého inkasa do státního rozpočtu			
Odpis deblokovaných pohledávek			
Korekce a jiné změny pohledávek			
Vyúčtované kursové vlivy (+,-)	1,6	-1,2	2,8
Stav k 31. 12. 2023	204,3	110,2	94,2

Zdroj: MF

U pohledávek převedených na společnosti deblokující zahraniční pohledávky došlo v průběhu roku 2023 k poklesu jejich hodnoty o 24,6 mil. Kč, tj. o 10,8 %. Toto snížení souvisí zejména s pohledávkou za společností Lanatex, a.s., u které v současné době probíhá insolvenční řízení. Pohledávka za společností Lanatex, a.s., byla snížena, neboť v souvislosti s insolvenční došlo k přepočtu úroků.

Do kategorie zahraničních pohledávek spadajících do SFA byla až do nabytí účinnosti zákona č. 465/2011 Sb. zahrnována rovněž pohledávka státu ve výši cca 2,4 mld. Kč za společností Cheteng, s.r.o., z titulu státní záruky realizované z prostředků rozpočtové kapitoly 398 - VPS. Na základě zákona č. 465/2011 Sb., kterým byl změněn zákon o rozpočtových pravidlech České republiky, byla tato pohledávka ze státních finančních aktiv vyjmuta. V roce 2023 došlo k zániku této pohledávky, neboť společnost Cheteng, s.r.o. byla v roce 2023 vymazána z obchodního rejstříku.

3 Majetkové účasti státu

Podíl mezinárodních a tuzemských majetkových účastí na celkovém stavu státních finančních aktiv se v roce 2023 snížil z 22,8 % na 16,5 %. Převažujícím vlivem bylo poměrně razantní zvýšení úhrnného stavu státních finančních aktiv, přičemž vykazovaný stav majetkových účastí se oproti roku 2022 snížil o 2,5 mld. Kč a k 31. 12. 2023 činil 58,4 mld. Kč. Na tomto snížení se podílelo zejména ukončení členství České republiky v Mezinárodní bance hospodářské spolupráce a v Mezinárodní investiční bance. Vzhledem k tomu, že ze strany těchto mezivládních organizací dosud nedošlo k vypořádání podílu České republiky na splaceném kapitálu, byly majetkové podíly převedeny mezi pohledávky České republiky, které jsou rovněž součástí státních finančních aktiv. Na snížení stavu majetkových účastí se dále podílela skutečnost, že v průběhu roku 2023 bylo rozhodnuto, že účast České republiky v Mezinárodní asociaci pro rozvoj má charakter příspěvků a nejedná se o majetkový podíl ve formě upsaného kapitálu.

Podíl závazků z titulu nesplacené části upsaného kapitálu na celkovém stavu státních finančních pasiv se oproti roku 2022 mírně snížil na úroveň 2,5 %, což souviselo především s výrazným růstem státních finančních pasiv o 215,1 mld. Kč. Tato kategorie závazků se týká výhradně majetkových účastí státu u mezinárodních finančních institucí. V průběhu roku 2023 došlo i přes navýšení nesplacené části upsaného kapitálu Mezinárodní banky pro obnovu a rozvoj o 0,7 mld. Kč k jejich celkovému snížení, což souvisí s ukončením členství v Mezinárodní bance hospodářské spolupráce a v Mezinárodní investiční bance.

3.1 Účasti u mezinárodních finančních institucí a zahraničních společností

Do vykazovaného stavu zahraničních majetkových účastí státu je vedle splacené části upsaného kapitálu zahrnut i uhrazený podíl na rezervách a rezervních fondech, což se týká Evropské investiční banky (159,1 mil. EUR) a Rozvojové banky Rady Evropy (662,0 tis. EUR). V roce 2023 došlo ke snížení stavu zahraničních majetkových účastí, a to o 2 695,2 mil. Kč, což bylo zejména dáno již několikrát zmiňovaným ukončením účasti České republiky v Mezinárodní bance hospodářské spolupráce a v Mezinárodní investiční bance a změně vykazování účasti v Mezinárodní asociaci pro rozvoj. Na druhou stranu došlo k navýšením splaceného podílu České republiky v Mezinárodní finanční korporaci o cca 5,6 mil. USD (tj. o cca 122,5 mil. Kč), v Mezinárodní bance pro obnovu a rozvoj o cca 4,8 mil. USD (tj. o cca 104,8 mil. Kč). Na zvýšení vykazovaného stavu majetkové účasti u společností E.ON S.E. a UNIPER S.E. o 282,2 mil. Kč se v roce 2023 podílely jednak kreditní kurzové vlivy a rovněž růst ceny akcií.

Tabulka č. 7: Stav splaceného kapitálu a jejich změny (mil. Kč)

	Stav k 31.12.2022	Změna splaceného kapitálu	Vyúčtované kurzové rozdíly a jiné korekce	Stav k 31.12.2023
Mezinárodní banka hospodářské spolupráce	643,5	-635,6	-7,9	0,0
Mezinárodní investiční banka	901,3	-890,5	-10,8	0,0
Evropská banka pro obnovu a rozvoj	1 288,2		32,6	1 320,8
Evropská investiční banka celkem ¹	8 582,5		217,1	8 799,6
Rozvojová banka Rady Evropy ¹	131,2		3,3	134,5
Instituce Světové banky	5 573,8	-1 565,3	-120,2	3 888,2
E.ON S.E.	830,7		279,3	1 110,0
UNIPER S.E.	23,1		2,9	26,0
Zahraníční společnosti převedené z ČKA	0,0			0,0
Splacený kapitál ČR celkem	17 974,2	-3 091,4	396,2	15 279,1

¹ včetně splaceného podílu na rezervách a rezervních fondech

Zdroj: MF

Co se týká upsaného kapitálu u zahraničních a mezinárodních společností, zde byl vývoj směnného kurzu Kč vůči EUR a USD s celkovým kreditním dopadem 1 400,4 mil. Kč korigován snížením upsaného kapitálu u Mezinárodní banky hospodářské spolupráce a Mezinárodní investiční banky a rovněž u Mezinárodní asociace pro rozvoj. Oproti tomu došlo k navýšení upsaného kapitálu u Mezinárodní banky pro obnovu a rozvoj o cca 35,1 mil. USD (tj. 773,6 mil. Kč) a u Mezinárodní finanční korporace, kde navýšení představovalo cca 5,6 mil. USD (tj. 122,5 mil. Kč), přičemž v případě Mezinárodní finanční korporace představovala tato částka zároveň nárůst upsaného splaceného kapitálu České republiky, ke kterému došlo v prvním čtvrtletí roku 2023. K datu 31. 12. 2023 tak činil stav upsaného (a splaceného) kapitálu České republiky v Mezinárodní finanční korporaci cca 90,2 mil. USD.

Vzhledem k tomu, že v případě společností E.ON S.E. a UNIPER S.E. se jedná o veřejně obchodovatelné akcie bez uvedení jmenovité hodnoty, je pro vývoj hodnoty majetkové účasti jedním z určujících faktorů i dosažená tržní cena. V průběhu roku 2023 se tato cena zvýšila celkem o 10,5 mil. EUR (tj. o cca 260,6 mil. Kč). Po zahrnutí vlivu směnného kurzu Kč vůči EUR činily v tomto případě celkové debetní kurzové rozdíly 282,2 mil. Kč.

Celková hodnota upsaného kapitálu tak v důsledku výše uvedených změn v průběhu roku 2023 klesla, a to z 94,6 mld. Kč na téměř 90,9 mld. Kč, tj. o 4,0 %.

Tabulka č. 8: Stavy celkového upsaného kapitálu a jejich změny (mil. Kč)

	Stav k 31. 12. 2022	Změna stavu v roce 2023	Kursově rozdíly, korekce	Stav k 31. 12. 2023
Účast u Mezinárodní banky hospodářské spolupráce	1 287,0	-1 271,2	-15,7	0,0
Účast u Mezinárodní investiční banky	3 028,8	-2 992,4	-36,4	0,0
Účast u Evropské banky pro obnovu a rozvoj	6 176,1		156,2	6 332,3
Účast u Evropské investiční banky	53 219,9		1 346,2	54 566,2
Účast u Rozvojové banky Rady Evropy	1 037,8		26,3	1 064,1
Účast u institucí Světové banky	28 974,1	-896,6	-358,3	27 719,3
Účast ČR u mezinárodních bank celkem	93 723,8	-5 160,2	1 118,3	89 681,9
Účast u společnosti E.ON S.E.	830,7		279,3	1 110,0
Účast u společnosti UNIPER S.E.	23,1		2,9	26,0
Účast u zahraničních společností převedených z ČKA	0,0			
Zahraniční majetkové účasti celkem	94 577,6	-5 160,2	1 400,4	90 817,8

Zdroj: MF

Závazky z titulu nesplacené části upsaného kapitálu nejsou dle zákona č. 25/2015 Sb., kterým se mění zákon o rozpočtových pravidlech zahrnovány do státního dluhu a představují rozdíl mezi upsaným kapitálem a kapitálem splaceným. Jak je zřejmé z předchozích přehledů, jedná se o závazky vůči těmto mezinárodním bankovním institucím: Mezinárodní banka hospodářské spolupráce, Mezinárodní investiční banka, Evropská banka pro obnovu a rozvoj, Evropská investiční banka, Rozvojová banka Rady Evropy a rovněž Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj a Mnohostranná agentura pro investiční záruky ze skupiny Světové banky.

Celkový stav těchto závazků se snížil v důsledku ukončení účasti České republiky v Mezinárodní bance hospodářské spolupráce a v Mezinárodní investiční bance, a to i přes nárůst nesplacené části upsaného kapitálu u Mezinárodní banky pro obnovu a rozvoj o 30,3 mil. USD. Pokles představuje 1,2 %, (z 80,5 mld. Kč na 79,5 mld. Kč), vyjádřeno v absolutní hodnotě o cca 1,0 mld. Kč. Konečný stav byl výrazně ovlivněn vývojem směnného kurzu Kč vůči EUR a USD. Celkový pokles závazků z tohoto titulu byl zmírněn kreditními kurzovými rozdíly v celkovém rozsahu 1 101,6 mil. Kč.

Tabulka č. 9: Závazky z nesplacené části upsaného kapitálu (mil. Kč)

	Stav k 31. 12. 2022	Změna závazku z nesplacené části upsaného kapitálu	Vyúčtované kursové rozdíly a korekce	Stav k 31. 12. 2023
Mezinárodní banka hospodářské spolupráce	643,5	-635,6	-7,9	0,0
Mezinárodní investiční banka	2 127,5	-2 102,0	-25,6	0,0
Evropská banka pro obnovu a rozvoj	4 887,9		123,6	5 011,5
Evropská investiční banka	48 473,1		1226,1	49 699,3
Rozvojová banka Rady Evropy	922,6		23,3	946,0
Instituce Světové banky	23 400,4	668,8	-238,0	23 831,1
Závazek z nesplacené části upsaného kapitálu celkem	80 455,1	-2 068,8	1 101,6	79 487,9

Zdroj: MF

3.2 Majetkové účasti u tuzemských společností

Upsaný kapitál je u všech tuzemských majetkových účastí v plné výši splacen.

Tabulka č. 10: Účast u tuzemských společností ve správě Ministerstva financí (mil. Kč)

	Stav k 31.12.2022	Ocenění v účetnictví k 31.12.2022	Změny stavu v roce 2023	Stav k 31.12.2023	Ocenění v účetnictví k 31.12.2023
Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s.	5 575,0	5 575,0	239,0	5 814,0	5 814,0
Česká exportní banka, a.s.	4 200,0	4 200,0	0,0	4 200,0	4 200,0
Národní rozvojová banka, a.s.	867,0	1 171,0	0,0	867,0	1 171,0
Kongresové centrum Praha, a.s.	2 000,0	2 000,0	0,0	2 000,0	2 000,0
THERMAL - F, a.s.	1 099,6	1 099,6	0,0	1 099,6	1 099,6
Letiště Praha, a.s.	27 031,6	27 049,2	0,0	27 031,6	27 049,2
Ostatní tuzemské společnosti	222,4	1 120,9	0,0	222,4	1 120,9
MUFIS, a.s.	1,0	0,5	0,0	1,0	0,5
ČEZ, a.s.	221,4	1 120,4	0,0	221,4	1 120,4
Majetkové účasti převedené z ČKA	1 912,2	1 912,2	0,0	1 912,2	1 912,2
Účast u tuzemských společností ve správě MF	42 907,7	44 127,8	239,0	43 146,7	44 366,8

Zdroj: MF

Stav majetkových účastí u tuzemských společností, vykazovaný ve státních finančních aktivech k 31. 12. 2023 se oproti stavu vykazovanému k 31. 12. 2022 zvýšil ze 42,9 mld. Kč na 43,1 mld. Kč. V průběhu roku 2023 došlo ke zvýšení základního kapitálu Exportní garanční a pojišťovací společnosti, a.s., o 239,0 mil. Kč

Jako doplňující informaci uvádíme, že u majetkové účasti státu v Národní rozvojové bance je příslušnost hospodaření rozdělena mezi Ministerstvo financí a ostatní resorty, konkrétně Ministerstvo průmyslu a obchodu a Ministerstvo pro místní rozvoj. Hodnoty, uvedené v následující tabulce, představují jmenovitou hodnotu akcií odpovídající příslušnému podílu na základním kapitálu.

Tabulka č. 11: Účast u tuzemských společností ve správě MF a dalších resortů (mil. Kč)

K 31. 12. 2022	podíl MF	podíl MPO	podíl MZe	podíl MZV	podíl MMR	celkem
Národní rozvojová banka, a.s.	867,0	882,3	-	-	882,3	2 631,7
K 31. 12. 2023	podíl MF	podíl MPO	podíl MZe	podíl MZV	podíl MMR	celkem
Národní rozvojová banka, a.s.	867,0	882,3			882,3	2 631,7

Zdroj: MF

Příjmy z dividend z titulu příslušnosti hospodařit s majetkovými účastmi státu byly inkasovány v úhrnné výši cca 371,8 mil. Kč. Téměř celá tato částka bylo v souladu s usnesením vlády č. 797/2004 převedena na zvláštní účet státních finančních aktiv rezervy důchodového pojištění. To se týkalo dividend od společnosti ČEZ, a.s. ve výši 320,9 mil. Kč a dividend od společností E.ON S.E. a UNIPER S.E. v úhrnné výši 50,7 mil (včetně vratek daní za předchozí roky). Kč. Zbývající část dividend inkasovaných na ostatní účty SFA tvořila dividenda od společnosti ČEZ, a.s. ve výši 152,4 tis. Kč.

4 Státní půjčky, návratné finanční výpomoci a jiné tuzemské pohledávky státu

Státní půjčky a návratné finanční výpomoci jsou až na výjimky poskytovány bezúročně na vymezené účely územně samosprávným celkům a podnikatelským a jiným subjektům z prostředků státního rozpočtu vč. případného krytí z účtů státních finančních aktiv. Instrument návratných finančních výpomocí v některých případech nahrazuje nebo doplňuje nenávratné rozpočtové dotace.

Rozsah pohledávek státu z poskytnutých státních půjček a návratných finančních výpomocí (dále NFV) evidovaných v rámci státních finančních aktiv byl zásadním způsobem omezen zákonem č. 465/2011 Sb., kterým byl novelizován zákon o rozpočtových pravidlech. Změnou ustanovení § 36 zákona o rozpočtových pravidlech došlo k vyjmutí pohledávek z titulu NFV, poskytnutých z rozpočtové kapitoly VPS, ze státních finančních aktiv.

Pokud jde o pohledávky evidované ve státních finančních aktivech v průběhu roku 2023, pak z prostředků státních finančních aktiv nebyly poskytnuty žádné NFV. Veškeré NFV poskytnuté v minulosti z prostředků státních finančních aktiv jsou splaceny. V případě pohledávky z titulu státních půjček, poskytovaných v letech 1993 až 2000 společností Transgas na realizaci plynárenských VIA na teritoriu bývalého SSSR, došlo v roce 2023 ke změně charakteru této pohledávky. Od 2. pololetí 2023 je vedena jako dvě pohledávky zahraniční, a to částečně za Kazachstánem a částečně za Ukrajinou.

Kromě pohledávek vedených za státy a deblokátory – právníky osobami je vedena pohledávka za fyzickými osobami z titulu náhrady škody z trestního a občanskoprávního řízení týkajícího se podvodné deblokace části pohledávky České republiky za Peru. Pohledávka je vymáhána pomocí exekučního řízení na majetek dlužníků. Hodnota pohledávky z tohoto titulu se v průběhu roku 2023 snížila o cca 30 tisíc a k 31. 12. 2023 činila cca 26,22 mil. Kč.

V podrozvahové evidenci státních finančních aktiv jsou vedeny pohledávky státu za organizacemi, kterým byly v roce 1991 ze státních prostředků poskytnuty zálohy na budoucí odkoupení splatných pohledávek za odběrateli v Iráku v souvislosti s uvalením hospodářského embarga na Irák a Kuvajt. Ukončení procesu vyrovnání irácké vlády s většinou věřitelů iráckých odběratelů bylo uskutečněno v roce 2006 formou rekondiliace pohledávek a uzavřením dohody o náhradním plnění, která vychází z obecných principů Pařížského klubu věřitelů. Celková hodnota pohledávky státu z tohoto titulu představovala cca 1 334,7 mil. Kč, přičemž u části této pohledávky ve výši 106,5 mil. Kč bylo trvale upuštěno od jejího vymáhání. Na základě výsledků kontrolní inventury provedené v roce 2017, byla odúčtována část zmíněné pohledávky ve výši cca 679,2 mil. Kč a na příslušném podrozvahovém účtu je tak k 31. 12. 2023 vedena pouze pohledávka za společností VLT Brno, a.s. ve výši cca 549,0 mil. Kč. Z pohledávek, u nichž bylo trvale upuštěno od vymáhání, byla již v roce 2017 odúčtována část ve výši cca 15,3 mil. Kč.

Obdobně jsou vedeny i pohledávky státu, vyplývající ze zákona č. 499/1990 Sb., o přepočtu devizových aktiv a pasiv v oblasti zahraničních pohledávek a závazků v souvislosti s kursovými opatřeními. Tento zákon stanovil povinnost bývalým organizacím zahraničního obchodu provést přepočet svých devizových aktiv a pasiv v oblasti zahraničních pohledávek a závazků v důsledku změn kurzů čs. koruny. U části pohledávky státu z tohoto titulu ve výši 722,5 mil. Kč bylo trvale upuštěno od jejího vymáhání. Z pohledávek, u nichž bylo trvale upuštěno od vymáhání, byla na základě výsledků kontrolní inventury provedené v roce 2017, odúčtována část ve výši cca 349,4 mil. Kč.

Od roku 2017 jsou na podrozvahových účtech nově vedeny i podmíněné pohledávky za společnostmi CS Trading, Ligna a AK Krouský, k 31. 12. 2023 jsou v celkové výši cca 62,4 mil. Kč. V tomto případě se jedná o původně zahraniční pohledávku vůči Indonésii. Nárůst pohledávky o cca 3 mil. Kč oproti stavu evidovanému k 31. 12. 2022 představují narostlé úroky.

III. Přehled o stavu a vývoji státních záruk

1 Standardní státní záruky

Úhrn standardních státních záruk, tj. celkový rozsah potenciálních závazků státu z poskytnutých bankovních úvěrů krytých standardními státními zárukami České republiky byl k 31. 12. 2023 vykázán jako nulový.

V roce 2023 nebyla poskytnuta nová státní záruka podle § 73 zákona o rozpočtových pravidlech. V případě garance poskytnuté v roce 2018 podle zákona č. 179/2018 Sb., o poskytnutí státní záruky České republiky na zajištění zápůjčky České národní banky pro Mezinárodní měnový fond v limitní výši jistiny 1,5 mld. EUR, nedošlo dosud v průběhu let 2018 až 2023 k čerpání peněžních prostředků.

Stav pohledávek státu z realizovaných státních záruk se v roce 2023 snížil o 2408,1 mil. Kč, což představuje pokles o 60,4 %. K 31. 12. 2023 tak výše pohledávek z tohoto titulu dosáhla hodnoty 1 575,9 mil. Kč a týkala se výhradně standardních státních záruk.

Tabulka č. 12: Pohledávky státu z realizovaných státních záruk (mil. Kč)

+ zvýšení stavu pohledávek - snížení stavu pohledávek	Stav pohledávek k 31. 12. 2022	Změny za rok 2022			Stav pohledávek k 31. 12. 2023
		realizace záruk (+)	úhrada dlužníkem (-)	jiné změny (+,-)	
Cheteng (Chepos Engineering, s.r.o.)	964,3	-	-	-964,3	0,0
Alumina Plant Project of Iran	1 443,8	-	-	-1 443,8	0,0
VLT, a.s. (Zetor Brno, s.p.)	1 575,9	-	-	-	1 575,9
Pohledávky z realizovaných standardních záruk	3 984,0	0,0	0,0	-2 408,1	1 575,9

Zdroj: MF

Pohledávky státu z realizovaných státních záruk byly v případě pohledávek za společnostmi Cheteng, s.r.o. (původně Chepos Engineering, s.r.o.) a za iránskou státní firmou APPI, které jsou od roku 2002 vedeny v USD, již v roce 2017 pro jejich faktickou nevymahatelnost vyřazeny v účetnictví Ministerstva financí z rozvahy a převedeny do podrozvahy. V roce 2023 došlo k zániku těchto pohledávek z důvodu výmazu společnosti Cheteng, s.r.o. z obchodního rejstříku.

Jako doplňující informaci lze uvést, že na základě zákona č. 228/2020 Sb., o poskytnutí státní záruky České republiky na zajištění dluhů Českomoravské záruční a rozvojové banky, a. s., vyplývajících z ručení za dluhy z úvěrů v souvislosti se zmírněním negativních dopadů způsobených virem SARS CoV-2, ve znění pozdějších předpisů, je zabezpečeno financování decentralizovaného záručního národního programu COVID III. Maximální rozsah státní záruky je stanoven ve výši 150 mld. Kč a plnění provádí ze státního rozpočtu kapitola 322 – Ministerstvo průmyslu obchodu. Bližší informace jsou k dispozici v závěrečném účtu Ministerstva průmyslu a obchodu za příslušný rok.

2 Nestandardní státní záruky

V rámci nestandardních státních záruk nedošlo v roce 2023 k žádnému plnění státní záruky a vykazovaný stav nestandardních státních záruk, tj. záruk, které nesplňují všechny podmínky stanovené rozpočtovými pravidly, nedoznal v roce 2023 žádných změn a zůstal nulový. Obě záruky, vystavené v souvislosti s bývalou Investiční a poštovní bankou ve prospěch ČSOB a ve prospěch České národní banky jsou ukončeny.

3 Ručení ze zákona

Kromě standardních a nestandardních státních záruk, jejichž předmětem jsou smluvně určené konkrétní úvěrové či jiné závazky, existuje i ručení vyplývající ze zvláštních zákonů.

Ze zákona č. 58/1995 Sb., o pojišťování a financování vývozu se státní podporou a o doplnění zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění pozdějších předpisů, stát ručí za závazky Exportní, garanční a pojišťovací společnosti, a.s. (EGAP) z pojištění vývozních úvěrových rizik a za závazky České

exportní banky, a.s. (ČEB) za splácení úvěrových zdrojů získaných touto bankou, jakož i za závazky z ostatních operací na peněžních a kapitálových trzích směřujících k získání prostředků pro zvýhodněné financování exportu, pokud k nim byl dán souhlas Ministerstva financí a České národní banky. Rozsah těchto závazků vyplývajících z uvedeného zákona a stanovených státním rozpočtem byl dodržen. V dokumentaci k rozpočtu na rok 2023 byla stanovena výše ručení za závazky ze splácení zdrojů získaných ČEB na finančních a kapitálových trzích. K 31. 12. 2023 dosahovaly závazky ČEB výše 23,8 mld. Kč. Limit garantovaných závazků EGAP (pojistná kapacita) byl na rok 2023 stanoven ve výši 218 mld. Kč, skutečná pojistná angažovanost představovala závazky v rozsahu 107,5 mld. Kč. Reálná hodnota neočekávaných rizik, která nejsou pokryta rezervami EGAP, činila 12,2 mld. Kč.

4 Záruky související s mechanismem ESM a EFSM

Pouze jako doplňující informaci lze uvést existenci závazku, souvisejícího s mechanismem ESM, resp. EFSM (European Financial Stabilisation Mechanism). Evropský mechanismus finanční stabilizace a jednotlivá rozhodnutí o poskytnutí pomoci tohoto mechanismu mobilizují zdroje rozpočtu EU do výše, kterou se členské státy včetně České republiky zavázaly respektovat, tj. zavázaly se v případě potřeby poskytnout tyto prostředky pro účely politik EU. Česká republika může být žádána pouze o doplnění vlastních zdrojů do rozpočtu EU. Na daný případ finanční pomoci z evropského mechanismu finanční stabilizace tedy nedopadá ustanovení § 73 zákona o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, upravující podmínky poskytování státních záruk. V tomto případě je relevantní ustanovení § 7 odst. 1 písm. p) uvedeného zákona, které stanoví, že se ze státního rozpočtu hradí výdaje související s plněním závazků k Evropským společenstvím. Česká republika není v ručitelském postavení vůči žádnému konkrétnímu subjektu, v uvedeném případě v pozici ručitele stojí rozpočet EU.

5 Aval směnek, vystavených ČNB

Ručitelský vztah Ministerstva financí vůči Mezinárodnímu měnovému fondu (dále MMF) vychází z požadavků naplnění Dohody o MMF. Příslušný dluhopis (tzv. „směnka“) vystavený Českou národní bankou je součástí kvóty, kterou upsala Česká republika, a která pokrývá celkem 75 % této členské kvóty. Vystavený dluhopis je avalován ministrem financí, neboť členy MMF mohou být pouze státy, v případě České republiky pak bylo odsouhlaseno, že dluhopis vystaví Česká národní banka a stát (dle kompetenčního zákona Ministerstvo financí) jej bude avalovat. Potenciální závazek z tohoto titulu k 31. 12. 2023 představuje cca 42,0 mld. Kč, přičemž riziko, že Česká národní banka bude vyzvána k úhradě tohoto závazku lze označit za velmi nízké.

IV. Tabulkové přílohy

Tabulka č. 1: Podrobnější přehled o vývoji státních finančních aktiv a pasiv

Tabulka č. 2: Podrobnější přehled o příjmových a výdajových operacích na korunových účtech státních finančních aktiv

Tabulka č. 3: Přehled o peněžních prostředcích a operacích na korunových účtech státních finančních aktiv

Tabulka č. 1: Podrobnější přehled o vývoji státních finančních aktiv a pasiv (mil. Kč)

	Stav k		Změna za
	31.12.2022	31.12.2023	rok 2023 (+,-)
1. Prostředky státu na depozitních bankovních účtech SFA	111 911,1	15 282,9	-96 628,2
v tom: prostředky z výsledků rozpočtového hospodaření minulých let	265,8	265,8	0,0
účelové prostředky z úvěrů přijatých od Evropské investiční banky	0,0	0,0	0,0
prostředky na uspořádacích bankovních účtech SFA	778,4	995,7	217,2
prostředky na ostatních korunových depozitních bankovních účtech SFA	44 074,6	10 233,2	-33 841,4
prostředky na cizoměnových účtech SFA	66 792,4	3 788,3	-63 004,1
2. Pohledávky státu vůči zahraničí vč. pohledávek z deblokačí	15 562,7	19 634,5	4 071,8
v tom: vládní pohledávky vůči zahraničí	12 962,1	10 884,8	-2 077,3
převzaté zahraniční pohledávky státu (od ČSOB)	2 371,7	2 395,2	23,5
pohledávky vůči deblokátorům zahraničních pohledávek	229,0	204,3	-24,6
pohledávky za mezivládními organizacemi	0,0	1 583,9	1 583,9
pohledávky z realizovaných státních záruk	0,0	0,0	0,0
ostatní	0,0	4 566,3	4 566,3
3. Pohledávky státu vůči tuzemsku ve správě MF	76 937,6	42 751,2	-34 186,3
v tom: z poskytnutých státních půjček a návratných finančních výpomocí	4 566,3	0,0	-4 566,3
z realizovaných státních záruk za bankovní úvěry	0,0	0,0	0,0
pohledávky za fyzickou osobou	26,3	26,2	-0,1
poskytnuté úvěry	72 345,0	42 725,0	-29 620,0
4. Majetkové účasti státu ve správě MF	60 881,9	58 425,8	-2 456,2
v tom : účasti u zahraničních společností a mezinárodních bank	17 974,2	15 279,1	-2 695,2
účasti u tuzemských společností	42 907,7	43 146,7	239,0
z toho : převzaté po ČKA	1 912,2	1 912,2	0,0
účasti u zahraničních společností převzaté po ČKA	0,0	0,0	0,0
5. Cenné papíry a ostatní finanční aktiva	2 300,0	218 789,7	216 489,7
v tom : z finančního investování na účtech řízení likvidity státní pokladny	0,0	178 759,7	178 759,7
z finančního investování na jaderném účtu ^{*)}	2 300,0	40 030,0	37 730,0
Státní finanční aktiva celkem	267 593,4	354 884,1	87 290,7
1. Emise státních dluhopisů na domácím trhu	2 604 707,5	2 958 733,8	354 026,3
v tom: státní pokladniční poukázky	0,0	44 881,5	44 881,5
střednědobé a dlouhodobé státní dluhopisy	2 604 707,5	2 913 852,3	309 144,8
z toho: státní dluhopisy určené pro občany	83 405,2	92 622,1	9 216,9
Z úhrnu emisí státních dluhopisů na domácím trhu je :			
- v držbě u domácích bank	1 028 752,1	972 199,5	-56 552,7
- v držbě u ostatních tuzemských subjektů	877 699,6	937 506,9	59 807,3
- v držbě u zahraničních subjektů	698 255,8	1 049 027,5	350 771,7
2. Přijaté úvěry	137 825,2	147 369,8	9 544,7
3. Emise státních dluhopisů na zahraničních trzích	5 145,6	4 743,3	-402,3
4. Přijaté zápůjčky	147 101,5	0,0	-147 101,5
5. Nesplacená část upsaného kapitálu	80 455,1	79 487,9	-967,2
6. Jiné	58,4	52,7	-5,7
Státní finanční pasiva celkem	2 975 293,3	3 190 387,5	215 094,2

**) v souladu s novelizovaným zněním ustanovení § 36 odst. 7 a) zákona č. 218/2000 Sb. není jmenovitá hodnota SDD nakoupených z prostředků jaderného účtu zahrnuta do státních finančních pasiv vykazovaných k 31. 12.*

Zdroj: MF

Tabulka č. 2: Podrobnější přehled o příjmových a výdajových operacích na korunových účtech státních finančních aktiv (mil. Kč)

	Skutečnost za rok 2022	Schválený rozpočet 2023	Skutečnost za rok 2023	Plnění rozpočtu (%)	Index 2023/2022
A. Příjmové operace kapitoly OSFA	3 847,1	2 611,5	4 693,9	179,7	122,0
v tom: příjmy od nefinančních podniků - odvody od původců RAO	1 702,9	1 700,0	1 728,6	101,7	101,5
příjmy z finančního investování (vč. prémie/diskontů)	2 000,2	800,0	2 587,6	323,5	129,4
příjmy z dividend a podílů na zisku	139,5	100,0	371,8	371,8	266,6
příjmy z prodeje akcií a majetkových podílů	0,0	0,0	0,0	x	x
příjmy z likvidace státních podniků	0,0	10,0	1,1	10,7	x
převod přebytku fondu důchodového pojištění z minulých let	0,0	0,0	0,0	x	x
ostatní příjmy kapitoly OSFA	4,5	1,5	4,8	318,0	106,6
B. Ostatní příjmové operace realizované na účtech SFA	10 426,2	0,0	25 840,9	x	247,8
Příjmy z operací na účtech SFA celkem (A+B)	14 273,2	2 611,5	30 534,8	x	213,9
C. Výdajové operace kapitoly OSFA	2,1	195,0	2,1	1,1	97,0
v tom : úhrada za nákup akcií	0,0	0,0	0,0	x	x
na řešení mimořádných situací a posílení ÚSC	0,0	90,0	0,0	0,0	x
na restituce zemědělského majetku	0,0	50,0	0,0	0,0	x
ostatní výdaje kapitoly OSFA	2,1	55,0	2,1	3,8	97,5
D. Přesuny z kapitoly OSFA do jiných rozpočtových kapitol	18 700,8	185,0	250,1	135,2	1,3
v tom : na krytí výdajů vyvolaných zánikem věcných břemen na restituovaném majetku	0,0	0,0	0,0	x	x
na krytí výdajů vodního díla	200,8	185,0	185,0	100,0	92,2
na řešení problémů spojených s důchodovým pojištěním	18 500,0	0,0	0,0	x	0,0
na krytí výdajů na programy ve veřejném zájmu vedené v IS	0,0	0,0	65,1	x	x
E. Ostatní výdajové operace realizované na účtech SFA	26 253,6	x	20 905,5	x	79,6
v tom: financování Správy úložišť radioaktivních odpadů	555,6	782,6	584,4	74,7	105,2
Výdaje z operací na účtech SFA celkem (C+D+E)	44 956,5	x	21 157,7	x	47,1
Saldo příjmů a výdajů z operací SFA	-30 683,2	x	9 377,1	x	x
z toho: za kapitolu OSFA včetně přesunů	-14 855,8	2 231,5	4 441,7	199,0	-29,9

Zdroj: MF

Tabulka č. 3: Přehled o peněžních prostředcích a operacích na korunových účtech státních finančních aktiv (mil. Kč)

	Stav k		Změna za rok 2023 (+, -)	Příjmové a výdajové operace včetně transferů na účtech SFA				Financující operace na účtech SFA						Celkové saldo financování	
	31.12.2022	31.12.2023		transferů na účtech SFA				užití zůstatků bankovních účtů	dluhové financování						finanční investování
				příjmy (+)	výdaje (-)	transfery *) (-)	saldo (+, -)		emise SPP	emise SDD	zahr. emise SDD	úvěry ze zahraničí	jiné operace		
1. Prostředky z výsledků rozpočtového hospodaření minulých let v tom :	265,8	265,8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1978 - 18327001/0710	265,8	265,8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Prostředky od EIB	0,0	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Prostředky na uspořádacích účtech SFA v tom:	778,4	995,7	217,2	25 841,0	20 321,1	-	5 519,9	-217,2	7 794,0	307 329,8	-	6 542,5	-326 969,0	-	-5 519,9
1978 - 28621001/0710	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1978 - 23927001/0710	0,0	0,0	0,0	25 840,9	20 321,1	-	5 519,8	-	7 794,0	307 329,8	-	6 542,5	-327 186,1	-	-5 519,8
1978 - 24022001/0710	54,4	271,5	217,1	-	-	-	-	-217,1	-	-	-	-	217,1	-	-
1978 - 17623001/0710	93,7	93,7	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1978 - 23329001/0710	508,9	508,9	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1978 - 21227001/0710	121,5	121,6	0,1	0,1	0,0	-	0,1	-0,1	-	-	-	-	-	-	-0,1
4. Prostředky na ostatních účtech SFA v tom: 1978 - 23425001/0710	44 074,6	10 233,2	-33 841,4	5 625,3	2,1	834,6	4 788,6	33 841,4	-	-	-	-	-	-	-4 788,6
1978 - 23820001/0710	34 095,1	133,0	-33 962,1	5 252,4	0,1	584,4	4 667,9	33 962,1	-	-	-	-	-	-38 630,0	-4 667,9
1978 - 23820001/0710	9 023,1	8 772,2	-250,9	1,2	2,0	250,1	-250,9	250,9	-	-	-	-	-	-	250,9
1978 - 12822001/0710	678,3	678,3	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1978 - 33025001/0710	278,0	649,7	371,7	371,7	0,0	0,0	371,7	-371,7	-	-	-	-	-	-	-371,7
jiné účty	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Prostředky SFA na bankovních účtech celkem	45 118,8	11 494,7	-33 624,2	31 466,2	20 323,2	834,6	10 308,5	33 624,2	7 794,0	307 329,8	-	6 542,5	-326 969,0	-	-10 308,5

*) jde o převod práva čerpat výdaje z rozpočtu kapitoly OSFA do rozpočtu jiných kapitol, na základě čehož se výdaje původně rozpočtované v kapitole OSFA realizují v těchto jiných kapitolách státního rozpočtu. Prostředky na činnost SÚRAO jsou rozpočtovány v kapitole MPO a kryty z jaderného účtu.

Zdroj: MF